

Kmečka trgovina

Ugodna trgovska bilanca v minulem letu

V gospodarstvu naše države igra izredno veliko vlogo izvoz naših kmečkih pridelkov. V tem pogledu so cele pokrajine navezane na prodajo svoje letine v inozemstvo. Zlasti Banat in Slavonija izvažata zelo veliko žita, posebno pšenice ter koruzo, in pa pitane svinje ter silve. Med pridelki slovenskega kmeta pridejo v poštev za izvoz zlasti les, sadje (jabolka), živina, živinska krma, jajca, perutnina in fižol. Lani je bilo veliko povpraševanje po našem lesu, ker smo si pridobili nazaj italijanski trg, slabši so bili izglede za izvoz jabolk, precej je bilo na inozemska tržišča naše živine ter se ji je zaradi tega cena močno popravila; prav živahen je bil tudi izvoz jajc in perutnine. Izvoz prinaša slovenskemu kmetijstvu na leto nekaj sto milijonov dohodka. Celotno državno gospodarstvo pa ima od izvoza kmečkih pridelkov ogromne dohodke. Kadar vrednost izvoza presega vrednost uvoženega blaga, takrat govorimo o aktivni državni trgovinski bilanci (obračunu). Aktivnost bilance je odvisna predvsem od letine, v veliki meri pa tudi od spretne trgovske in gospodarske politike vlade. Lahko rečemo, da v gospodarskih vprašanjih tako spretne in podjetne vlade naša država še ni imela na krmilu, kakor je sedanja. Navezala je celo vrsto trgovskih stikov z inozemskimi državami, s katerimi poprej sploh nismo trgovali. Poledica je zelo aktivna trgovinska bilanca, kakršne od obstoja države še nismo imeli. Prvič smo letos izvozili za eno milijardo dinarjev več blaga, kakor smo ga uvozili. Seveda se bo to poznalo v splošnem blagostanju prebivalstva. V Sloveniji ne tako, kakor v žitorodnih pokrajinah, vendar tudi mi posredno profitiramo, kadar se kmetom v Banatu in Slavoniji dobro godi. Naša industrija in obrt več izvažajo v tamošnje kraje, zaradi tega zaposluje več ljudi, jim daje boljši zaslužek in končno se ta denar le znajde v žepu kmeta, ker spravi svoje pridelke za boljše ceno na trg.

Živina

V trgovini z živino se cene niso od našega zadnjega poročila nič izpremenile. Trgovanje je bilo še precej živahno, na naših sejmih so se pojavili zopet kupci za izvoz živine v inozemstvo. Vendar je letos videti na sejmih malo živine, ki bi bila dobra za izvoz. Letošnja krma je prav slabe kakovosti, kar se močno pozna pri reži živine, kmet pa tudi nima denarja za nakup umetnih močnih krmil, zlasti otrobov. Povrh tega so pa ta krmila tako draga, da se pitanje živine z njimi nikakor ne izplača. Precejšnje je bilo povpraševanje po dobrih kravah mlekaricah. Obeta se namreč povišanje cen mleka, poleg tega pa krave letos zaradi slabe krme ne dojijo dobro in dobre mlekarice pridobivajo na ceni. Na sejmih tudi vidimo, da rodi naš kmet čimdalje manj volov. Mnogo gospodarjev, ki je svojčas vedno redilo vole, se po prodaji zadnjega para ni moglo opomoči za nakup novih rejnih volov, pa sedaj gospodarijo na posestvu samo s kravami. Veliko volov je bilo prodanih tudi za izvoz. Pomanjkanje volov se opaža predvsem na mlečnem trgu. Kmetje delajo s kravami, pa dobe zaradi tega manj mleka. Na sejmih v zadnjem tednu, na katere pa je bil dogon radi hudega mraza zelo slab, so bile dosežene naslednje cene:

Ljubljana: voli I. vrste 5.25—5.75, II. vrste 4.50—5, III. vrste 3.75—4.25 din, krave debele 4—5.25, klobasarice 2.25—3 din, teleta 7—8 din, prašiči 5.50—7 din za kg žive teže. Konji po kakovosti in velikosti od 4000 din dalje.

Celje: voli I. vrste 5.50—6.25, II. vrste 5—5.50, III. vrste 4.50—5 din, telice I. vrste 6, II. vrste 5.50, III. vrste 5 din, krave I. vrste 4.50—5 din, II. vrste 4, III. vrste 3—3.50 din, teleta I. vrste 6, II. vrste 5.50 din.

Ptuj: debeli voli 5—5.75, poldebili 4—4.50, plemenski 4—4.25 din, bikli za klanje 3.75—4.50 din, telice za klanje 4.25—5, debele klavne krave 3.75 do 4.25, klobasarice 2.50—3, plemenske 3.50 do 4.50 din, mlada živina 3.25—5, teleta 6.50 din.

Kranj: voli I. vrste 6, II. vrste 5.50, III. vrste 5 din, telice I. vrste 6, II. vrste 5.50, III. vrste 5 din, krave I. vrste 5.50, II. vrste 5, III. vrste 4 din, teleta I. vrste 7, II. vrste 6 din.

Zagorje ob Savi: voli 4—5.50, klavne krave 3 do 4, klavne telice 4—4.50 din za 1 kg žive teže.

Dunaj: prignanih je bilo 582 volov, 366 bikov, 639 krav, skupno 1567 glav, od tega iz Avstrije 1311, iz inozemstva 256 glav. Ponudba je bila velika, promet pa slab, tako da so cene večinoma

popustile za 2—5 grošev pri posameznih vrstah živine. — Voli 0.88—1.50, bikli 0.88—1.12, krave 0.80—1.08, klavna živina 0.57—0.79 sil. za 1 kg žive teže.

Svinje

Trgovina s svinjami postaja živahnejša. Na sejme pripeljejo kmetje zlasti veliko prascev; povpraševanje je po plemenskih svinjah. Cene so bile naslednje:

Ptuj: prašiče so prodajali 6—12 tednov stare 55—130 din komad, plemenske svinje 5.50—6 din 1 kg žive teže, pršutarji 6—6.75, debele svinje 6.75—7 din.

Kranj: špeharji 8—9, pršutarji 7 din za 1 kg žive teže. Pujski 7—8 tednov stari 110—140 din komad.

Celje: plemenske svinje 5—6, poldebele svinje za zakol 6—6.50 din za 1 kg žive teže.

Ljubljana: prašiči špeharji 8—9 din 1 kg žive teže.

Dunaj: prignanih je bilo 5226 špeharjev in 4429 pršutarjev, skupno 9656 glav, od tega iz Avstrije 2334, iz inozemstva 7321. Cene so večinoma popustile zaradi znatne ponudbe in slabega povpraševanja. Tako so srednji in slabši špeharji popustili za 2—3 groše, madžarski veleposestniški za štiri, kmečki špeharji za 4—7, banatski pa so dosegli slabe cene preteklega tedna. Cene: špeharji 1.56—1.58, srednjetežki špeharji 1.52 do 1.58, mladji svinjski sejem je bilo pripeljanih 75 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov 80—100 din, 7—9 tednov 100—110, 3—4 mesece 140—155, 5—7 mesecev

230—330, 8—10 mesecev 400—410 din, eno leto 700—780 din komad; 1 kg žive teže 6—7.50, 1 kg mrtve teže 9—11 din. Prodanih je bilo 14 svinj, 1.55 sil. za 1 kg žive teže.

Kmetijski pridelki

Pšenica: 170—175 din za 100 kg, ječmen 150 din, rž 160—200 din, koruza 130 din, oves 140 do 150 din; fižol 150—200 din, krompir 90 din, čebula 150—300 din, česen 300—600 din, zelje 100—400 din, kislje zelje 500 din, kislja repa 200 din, jabolka I. vrste 300 din, II. vrste 250 din, hruške 300 din, suhe češnje 1000 din, pšenična moka 350 din, koruzna moka 250 din. — Svinjska mast 17—18 din kilogram, čisti med 20 din. — Goveje sirove kože 9—10 din, telečje sirove kože 14 din, svinjske 7—10 din kilogram.

Vino

Vinska trgovina kaže še nadalje prijazno lice, cene se polagoma krepijo in dvigajo. Vinogradnike je močno prizadela izprememba trošarinjskih predpisov, po kateri bodo morali sami plačevati trošarino pri prodaji vina na drobno od 5 litrov naprej. S to nadrobno prodajo so vinogradniki zlasti v okolici mest in trgov dosedaj vzdrževali vinske cene na primerni višini, pa bi jih sedaj ukinitve te ugodnosti močno udarila. — Boljših sortnih vin ne puščajo danes več vinogradniki pod 6 din, mestoma že zahtevajo za nje 7 din za liter. Bizejska vina so po 3.50—5 dinarjev liter.

Denar

Plačati moramo za en ameriški dolar 46.80 din, za kanadski dolar 46.60 din, za italijansko liro 1.98 din, za francoski frank 1.58 din, za češko krono 1.52 din, za avstrijski šiling 8.77 din, za švicarski frank 10.95 din.

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Škoda obrežnega lastnika vsled kopanja gramoz v potoku. R. P. v P. Skozi Vaše posestvo teče potok, ki je glason mape občinska last. Iz tega potoka občina in zasebniki pridobivajo gramoz, pesek in kamenje, pri tem pa potok trga obrežje tako, da se je razširil v dvojno prejšnjo širino. Prej so vam zasebniki kakor tudi občina plačali odškodnino, zadnja leta pa noče nihče plačati. Vprašate, ali smete zabraniti izkopavanje v potoku in ob obrežju brez odškodnine. — Iz javnih vod, torej tudi iz predmetnega potoka, sicer vsakdo lahko pridobiva pesek, gramoz, kamenje, vendar pod sledečimi pogoji: ne sme s tem ogroziti vodnega toka in obale, ne sme kršiti kakih tujih pravic, niti ne sme s tem nikomur prizadeti kako škodo. Ako vam torej kdorkoli prizadene z izkopavanjem kako škodo, ga lahko tožite na odškodnino. Izkopavanja iz potoka samega pa ne morete zabraniti.

Mlinarji in njihove merice. A. P. B. Pritožujete se, da si mlinarji kar samovoljno jemljejo kot odmeno za mletje »merice«; vprašate, ali obstoja kak predpis, koliko smejo mlinarji odvzeti od prinešenega žita. — Ne obstoja nikak predpis, koliko nagrade smejo mlinarji zahtevati za opravljeno mletje. Radi tega je odvisno od svobodnega dogovora in od svobodne konkurence.

Ponovna licitacija lova. J. Š. v K. Imeli ste svojčas samostojno občino, ki se je pozneje priključila drugi občini. Ta druga občina je oddala potem licitacije lov v zakup nekemu lovskemu društvu. Sedaj je prejšnja občina postala zopet samostojna in bi rada ponovno lov dala na dražbo. Vprašate, kako bi to dosegla. Nadalje vprašate, ali je smelo lovsko društvo kratkoma prepuštili lov nekemu zasebniku brez predhodnega odobrenja od strani odbora nove občine. — Lovsko društvo bi izvrševanje lova lahko prepustilo kakemu svojemu članu; odstop zakupne pravice, kakor tudi podzakup, pa sta dovoljena le z odobritvijo okrajnega glavarstva, ki o tem prej zahteva od občine, oziroma lastnika lovišča. — Zakon ne predvideva ponovne licitacije v primeru, kakor je opisani. Počakati bo treba, da preteče zakupna doba.

Kdaj naj se selka les za stavbe in sode. M. J. v Š. Gornje vprašanje ste postavili, ker več kmetov sprašuje, kako to, da je v starih časih bil les mnogo trpežnejši nego je sedaj. Odgovarjamo vam, da kakovost, odnosno trpežnost lesa ni predvsem odvisna od tega, kdaj se je les posekal. Važno je namreč tudi, kje je les rasel; les v hribih je n. pr. mnogo trpežnejši nego v dolini

in močvirjih. V splošnem se priporoča sečnja preden začnejo drevesa brsteti in v času, ko se da lubje lažje odstraniti.

Obvezna oddaljenost sadnih dreves od banovinske ceste. J. M. v Z. Nek posestnik je hotel saditi sadno drevje 2 m daleč od banovinske ceste, pa je moral to na oblastveno odredbo opustiti. Vprašate, kako daleč od ceste se sme saditi sadna drevja. — Ni predpisa, ki bi točno določil oddaljenost sadnih dreves od cest, marveč obstoja le predpis, da vejevje ne sme segati v cestni prostor. Iz tega izhaja, da se sadno drevje pač ne sme aditi že v razdalji dveh metrov od ceste. Le glede gozda je točno določeno, da morajo biti debela dreves oddaljena najmanj štiri metre od cest.

Cena in kakovost ameriškega petroleja. M. P. v L. Kupili ste pri nekem trgovcu petrolej v pločevinasti posodi, pri čemur je trgovec zatrjeval, da ga je v posodi 20 kg ter sta se dogovorila za ceno 7.50 din za kilogram. Ko ste prišli domov, ste pa ugotovili, da je bilo petroleja le 13.5 kg. Vprašate, ali je kupljeni petrolej, o katerem je trgovec trdil, da je ameriški, res boljši, ker je toliko dražji od drugega. — Ni razlike med različnimi vrstami petroleja. V naši državi prodajajo romunski in deloma tudi ameriški petrolej. Cena ameriškega je celo za nekaj par niža od romunskega. Ako je trgovec zatrjeval, da vsebuje posoda 20 kg petroleja, lahko s tožbo od njega zahtevate še manjkajočih 6.5 kg. Na mestu bi bila eventualno tudi kazenska prijava, ker je to prevara.

Posejilnica je samolastno razpolagala s hranilno knjižico. T. Č. v L. Vaš oče je na prigovarjanje »Posejilnice« kupil na javni dražbi neko posestvo, ki ga je istotako na prigovarjanje »Posejilnice« prodal naprej. Kupec je izročil očetu v plačilo kupnine hranilno knjižico. Le-to je Vaš oče dal Posejilnici namesto plačila dolga, ki ga je napravil v svrhu izdražbanja posestva. Kupec se je pozneje skesal in odstopil od kupčije, naku mu je Posejilnica brez vednosti Vašega očeta izročila omerjeno hranilno knjižico, očeta pa tirja na plačilo izposojene vsote. Vprašate, ali je Posejilnica upravičena k temu postopku. — Ako je Posejilnica sprejela od očeta omenjeno hranilno knjižico namesto plačila dolga, je s tem bil očetu dolg poplačan. Posejilnica nikakor ni bila upravičena brez vednosti Vašega očeta hranilno knjižico izročiti kupcu. Slednji je na sklenjeno kupoprodajno pogodbo vezan in ne more kratkoma od pogodbe odstopiti. Potrebno je, da Vaš oče privoli v odstop, pri čemur lahko zahteva odškodnino, ako utrpí radi odstopa kako škodo.